

ఎదురులేని మనిషి

ఎన్టీఆర్ జీవితచరిత్ర

— డా. నందమూరి లక్ష్మీపార్వతి

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

పొరుషం బుసకొట్టినవేళ

ఊరు మొత్తం కలిపి 200 వరకు ఇళ్ళు ఉండేయి. బోర్లించిన కుండల్లా ఎక్కువ ఊరిపాకలు. రోడ్డుకు ఒకవైపు నందమూరి వారు, మరోవైపు కుదరవల్లివారు, అటుపక్కగా అన్నే వారి కుటుంబాలు. ఎదురెదురుగా వున్న నందమూరి, కుదరవల్లి వాళ్ళు ప్రతి విషయంలో పోటీపడుతుండేవాళ్ళు. (ఆ రోజుల్లో రోషాలు ఎక్కువే) పెంకుపంచలతో, ఎత్తైన వీధి అరుగులతో అక్కడక్కడా కలవారి లోగిళ్ళు వేగచుక్కలా ప్రత్యేకంగా కనపడుతుండేవి.

ఊరి మధ్యలో పెద్ద మట్టిరోడ్డు సరాసరి పొలాల మధ్యగా బందరు రోడ్డును కలుపుతుంటుంది. రోడ్డుకు, ఊరికి మధ్య వున్న నాగులేరు నవ్వుతూ పలకరిస్తుంటుంది. గ్రామంలో చిన్న చిన్న గొండులు, రెండువైపులా ఇళ్ళు. ఇళ్ళముందు కళ్ళాపి చల్లిన వాకిళ్ళు. పూలరథాల్లాంటి ముగ్గులతో విశాలమైన ఆవరణలో ఒకళ్ళకొకళ్ళు అందిపుచ్చుకునే మమతలతో నిత్యం నింపుకున్న పచ్చదనాలతో కళ్ళకళ్ళలాడే ఆ గ్రామంలో అడపాదడపా పోట్లాటలు, పోటీలు మామూలే.

పొలాలంటి స్వచ్ఛమైన మనస్సులతో కల్లాకపటంలేని అభిమానాలతో అమాయకంగా ఆనందంగా జీవించే పల్లెవాసుల భాగ్యానికి మరేదీ సరికాదు. తృప్తిపండిన జీవితాలు వారివి, సహజమైన ప్రకృతితోపాటు పెరిగిన వారి మనోప్రవృత్తులు కూడా స్వచ్ఛంగానే ఉంటాయి. కృత్రిమమైన సమాజంలో, నాగరికత ముసుగులో, బాహ్యోనికే తప్ప అంతరంగానికి ఆదరణ లేని నగర సమాజమంతా గొప్పల కోసమే తిప్పలు పడుతూ అభిమానాన్ని చంపుకుని బ్రతికుతున్న వ్యవస్థ ఇది. కాదు గొప్ప అవస్థ.

మూగజీవాలతో కూడా రాగ హృదయాలతో వారు నెరవే సహవాసం, సహజీవనం సహజ మానవత్వ ప్రతిపాదనం.

'తెల్లవారింది' లేవండని చెప్పే కోడికూతలు, మజ్జిగ చిలికేటప్పుడు కాళ్ళకడ్డపడే పిల్లి పిల్లల అరుపులు, పాలు సిద్ధపరిచాను రండని పిలిచే పశువుల పిలుపులు, తోడుగా పొలండాకా నడచి కష్టంలో భాగం పంచుకునే వృషభాలు ఇలా అడుగడుగునా సర్వం బ్రహ్మమయమనే భావన అక్కడ ద్యోతకమౌతుంటుంది.

చిందులేసే లేగదూడల అరుపుల కోలాహలం. మాతృత్వం స్రవించి పొదుగు గిన్నెలనిండా పాలు నింపుకుని ప్రేమగా ఎదురుచూసే తల్లి ఆవుల ఆరాటం గ్రహించలేని వయసు వాటిది. ఆటలే తప్ప ఆకలి పట్టించుకోవడంలేదు. చలాకీగా గంతులేస్తున్న లేగలను పట్టుకొచ్చే ప్రయత్నంలో జీతగాళ్ళు తలగుడ్డలూడిపోయేటట్లు పరుగులు తీస్తున్నారు. మసక చీకటిలో తెల్లనివాటి దేహాలు మెరుపు తీగల్లా చెంగు చెంగున ఎగురుతుంటే నీళ్ళల్లో చేపలు త్రుళ్ళిపడుతున్నట్లున్నది. ఆటలో ఒళ్ళు మరచిన కుర్రవాళ్ళను ఇంటి యజమానులు పెట్టే కేకలతో నిద్రలేవని వాళ్ళు కూడా లేస్తున్నారు. పెద్ద పాలచెంబుతో, కాళ్ళ కడియాలు గలగలలాడుతుండగా ఆడవాళ్ళు వస్తుంటే ఆనాటి రేపల్లెలోని గోపస్త్రీలే గుర్తుకొస్తున్నారు.

ఇక మగవారు భుజాన నాగలి పెట్టుకుని బజారున ఉత్సాహంగా ఎడ్లను తోలుకుంటూ బలరాముడి తమ్ముళ్ళన్నట్లుగా పొలానికి బయలుదేరారు. ఆరుబయలు ఊరి బయట హద్దు ఆపలేని చిలిపిగాలి శరీరాల్ని స్పృశించి చక్కలిగింతలు పెడుతూ ఆటలాడుతోంది. ఉల్లాసమైన మనస్సులతో హరిశ్చంద్ర పద్యాలు పాడేవారు కొందరైతే, ఆధ్యాత్మిక రామాయణ కీర్తనలు పాడేవారు మరికొందరు. రాత్రి ఆడిన తోలుబొమ్మలాట పాటను గురించి కొందరు చర్చించుకుంటున్నారు. ఎద్దుల మెడలో కట్టిన మువ్వలు వాటి అడుగులకు లయగా కదులుతుంటే పనిచేయటమే తప్ప దేనితో మాకు సంగత్యం లేదని చెప్పే కర్మయోగిలా మౌనంగా సాగిపోతున్నాయి. డొంకదారి మెలికలు తిరిగి ప్రకృతి ధరించిన వేణిలాగా ఉన్నది. చుట్టూ ఉన్న పొదలు వ్యధలెన్నో దాని పైకి నవ్వుతున్నట్లు చిన్నగా కదులుతున్నాయి. పంట కాలువల్లోని నీళ్ళు అప్పటివరకు ధ్యానమగ్నమై అప్పుడే కళ్ళు తెరిచినట్లు కదలాడుతున్నాయి. రేయంతా మంచుతో తడిసిన చెట్లు, గాలి ఊపునకు నీటిలో తడిసిన వీవనలతో వీస్తున్నట్లుగా ఉన్నది. తడిసిన కొండగోగుపూలు తలలాపుతూ పిలుస్తున్నాయి. పచ్చని బీరపూలు లతామాతలు స్నానం చెయ్యటానికి పెట్టుకున్న పసుపు ముద్దల్లాగా మెరుస్తున్నాయి. విప్పి పడేసిన చీరపై దిద్దిన ప్రింటులాగా గుమ్మడిపూలు గుండెను ఊపేస్తున్నాయి. తెల్లని లిల్లీలు అల్లరిగా నవ్వుతూ అమాయకపు పిల్లవలె కనిపిస్తున్నాయి.

ప్రాంతమంతా విచ్చిన పూలతో ముచ్చటగా ఉంది. నీటి తేటలో నీడలు చూస్తూ వయ్యారాలొలకబోస్తున్నాయి పసిరికగట్లు. తీతువు అరుపులు కోయిల పిలుపు కాకుల కలకలం మేకల సరంభం.

పూర్తిగా తెల్లవారింది. సంధ్యాదేవిని చాటుకు పంపించి సరంభంతో బయలుదేరాడు సూర్యదేవుడు. వాడిన పద్మాలు దైన్యం వీడి కోకలు సర్దుకుంటుంటే రాత్రంతా సింగారాన్ని శృంగారం చేసుకున్న కలువలు వెలవెలబోతున్నాయి. కమలాల కన్నుల్లో కాంతి చెక్కిళ్ళల్లోకి జారి చుక్కల్లా మెరుస్తుంటే బుగ్గన చిటికేస్తున్నట్లు కిరణాలు తాకుతున్నాయి. ఆ నులివెచ్చని స్పర్శకు భూదేవి కూడా పులకరించిపోతున్నది.

కోడె ఎద్దుల మీద కాడివేసి ఎడ్లబండ్లను దూకుడుగా పరుగెత్తిస్తున్నారు ఆ ఊరి కురకారు. నిరంతరం శ్రమ చేసిన ఒళ్ళు త్రుళ్ళిపడుతున్నది. బిరుసెక్కిన కండరాలు రక్తం వేడికి ఒరుసుకుంటుంటే ఆ వాడిని బండి తోలటం మీద చూపిస్తున్నారు. లేత కిరణాలు ఎడ్లమూపురాల మీద పడి దేవాలయ గోపురాల్లా ప్రకాశిస్తున్నాయి. జోరుగా పోటెక్కిన ఏరుగా సాగుతున్న వారి ఉరుకులు పరుగులు చూడటానికి ఎంతో తీరుగా ఉన్నాయి. హాస్యాలతో, హాసాలతో సాగుతున్న వారి సంభాషణకంతరాయం ఏర్పడింది.

ఒక్క క్షణం ప్రకృతి కూడా చిత్తరువులా నిశ్శబ్దమైంది -

ఆ ప్రశాంత స్థితిలో దూరంగా ఎక్కడో లీలగా జోడు గంటల నాదం వినిపించింది. వేగంగా వస్తున్నందున ఇరుసుమోత అధికంగా వినిపిస్తోంది. చక్రాలు భూమిమీద ఆనినట్లు లేవు. ఆ వేగానికి లేచిన ధూళి పరిసరాలను కప్పివేస్తున్నందున వచ్చేదెవరో రూపం కనిపించకపోయినా అందరికీ తెలుసు.

అప్పటివరకు తమే అధికులమనుకున్న వాళ్ళ అహంకారం అణిగింది. ఉడుకురక్తం దుడుకు తగ్గింది. ముడుచుకున్న మొహాలతో బళ్ళను పక్కకు తప్పించారు. కన్నుమూసి తెరిచేంతలో రయ్యిన దూసుకుపోయిందో ఎడ్లబండి.

దానిమీద చెండ్రకోల ఒకచేత, మరో చేత పగ్గాలు పట్టుకుని బుగ్గమీసాలతో ఎత్తైన తలపాగా, ఆకాశం వంటి ఫాలభాగంపై భానుని శిఖలా ఎర్రని కుంకుమ, ఎర్రతామరపై వాలిన లేత వెన్నెల కిరణంలా అరుణాధరంపై చెరగని చిరునవ్వు అడుగడుగునా రాజరీవితో అణువణువు రాజసం నింపుకున్న ఆ స్ఫురన్మధురమూర్తిని చూస్తే చాలు ఎక్కడివాళ్ళక్కడే ఆగిపోతారు. రోషం, రాజసం ఆ రెండు మీసాల్లో పోటీ పడుతుంటాయి.

‘రామస్వామిగారు, పెదబాబుగారు’ అన్న అసంకల్పిత వచో విలాసం.

"తప్పుకోండి. తప్పుకోండి" మరో గొంతులో ఆత్మత.

"మనం తప్పుకోకపోయినా ఆ ఎద్దుల ధాటివెవరాగలరు" ఒకని ప్రశంస.

"అవి ఎద్దులు కాదు. గరుత్మంతుడి రెక్కలు" మరొకని దుగ్గ.

"అసలు ఎక్కడ పట్టుకొస్తారో అటువంటి కోడలు. చిన్నకారు కూడా వెనకబడాల్సిందే" మరో మెచ్చుకోలు.

"ఆయనకేంరా! మారాజు ఏమైనా కొనగలడు. ఇతరులకింత పెట్టగలడు. దానంలో ధర్మరాజు. పట్టుదలోస్తూ మాత్రం విశ్వామిత్రుడే ఆ! ఇంకే పదండి, పదండి. తెల్లగా తెల్లారిపోయింది. ఆయన్ను గురించి చెప్పుకోవాలంటే ఎంతో కత"

వీళ్ళిలా మాట్లాడుకుంటూనే ఉన్నారు.

మరో ఎడ్లబండి అంతకంటే మిన్ను మన్ను ఏకం చేస్తూ ముందుకెళ్ళిపోయింది.

"సుబ్బయ్యా! అటు చూడు. అది కుదరవల్లోళ్ళ బండి కదూ. హత్తెరి. ఇప్పుడు చూడు. నాటకం మంచి రసపట్టులో పడింది. అన్నిట్లో వాళ్ళిద్దరే పోటీ. ఏం జరుగుతుందో చూడాలి పద"

"పదండి పదండి" అందరూ ఉత్సాహంగా పరుగులు తీసారు.

చూస్తుండగానే రామస్వామిగారి బండిని దాటి కుదరవల్లి వాళ్ళ బండి ముందుకెళ్ళిపోయింది. రామస్వామిగారి బండి ఆగిపోయింది. బండిలోనుండి రామస్వామిగారు ఆవేశంగా పైకి లేచారు.

ఒక దక్షాధ్వర ధ్వంస విధ్వంసనాకీల పైకెగిసింది.

ఒక విస్ఫోటనా జటాచ్ఛటా ప్రహస్యాద్భుత ఉద్యాతనాకేళికి రంగమైంది.

"రంగయ్యా!" పిలుపు కాదు. పిడుగుపాటు.

"అయ్యా!"

బండి మొగలు నుండి దిగొచ్చి రెండు చేతులు కట్టుకుని నిలబడ్డాడు పెద్ద పాలేరు. అతని కళ్ళలో భయంతోపాటు ఎనలేని గౌరవాభిమానాలు. నిలబడ్డ తీరే చెబుతోంది యజమాని పట్ల అతనికున్న విశ్వాసాన్ని.

"వెంటనే ఎద్దులు బేరంపెట్టు"

"అయ్యా! రెండు నెలలే."

"హూ రెండు నెలలయినా, రెండు రోజులైనా ఒకటే నా గౌరవాన్ని కాపాడలేనప్పుడు."

రైతులంతా చుట్టూ నిలబడి వింతగా చూస్తున్నారు. చీమచిటుక్కుమనటం లేదు. మనిషి జానెడే అయితేనేం గడగడలాడించే రాజసం. ఆపైన పౌరుషం.

ఆపని అక్కడే తేలిపోవాలన్నట్లు చక్రం మీద కాలు పెట్టి మీసాలు తిప్పుకుంటూ నిలబడ్డ రామస్వామిగారిని చూసి ఎవరికీ ధైర్యం చాలటంలేదు.

"రంగయ్యా! నేను కొనుక్కుంటాను ఎంత?" ఒక రైతు మెల్లగా అడిగాడు.

"ఎంతోకంతకు అమ్మేసెయ్యి. నాకు వెంటనే బేరం కుదరాలి. రాత్రికే ప్రయాణం ఒంగోలుకి. గుర్తుంచుకో"

"అలాగే బాబుగారు! మన అన్నే రత్తయ్యబాబుగారు కొంటారట. బేరం చెప్పమంటున్నారు"

"మొన్నేగా కొన్నాం. అదే రేటు ఖర్చులతో కలుపుకుని ఇచ్చెయ్యమను. నేను ఇంటికి పోతున్నా. అన్నీ చూసుకుని నువ్వొచ్చెయ్య్."

"మీరెల్లండి బాబూ. అన్నీ నేను చూసుకుంటాగా"

కదిలిపోయే కార్చిచ్చులా విసవిసా నడుచుకుంటూ ఊళ్ళోకి వెళ్ళిపోయారు పెదబాబుగారనబడే పెద రామస్వామిగారు.

పెదబాబుగారంటే ఊళ్ళో అందరికీ గౌరవమే.

నిమ్మకూరికే అలంకారమై, చుక్కల్లో చంద్రుడిలా ఊరి మొత్తానికి మోతుబరి రైతు శ్రీ నందమూరి పెద రామస్వామి చౌదరిగారు. ఆయనకు పోటీగా పెద్దరైతు శ్రీ కుదరవల్లి సూర్యరామలక్ష్మయ్యగారు.

గ్రామంలో ఏ ఉత్సవం జరిగినా, పేదవాళ్ళ పెళ్ళిళ్ళయినా, పండగరోజుల్లో భద్రాజులొచ్చినా, ముందు ఆ రెండు కుటుంబాల దగ్గరకు వెళ్ళి వాళ్ళిచ్చిన తృణమో, పణమో తీసుకుని వెళ్ళేవాళ్ళు.

తొలకరిలో తొలి నాగలి వీళ్ళు కడితేనే మిగిలినవాళ్ళు కట్టేది. గ్రామాల్లో ఆ విధమైన కట్టుబాట్లు, పెద్దల పట్ల గౌరవ ప్రవృత్తులు ప్రశాంత వాతావరణాన్ని పటిష్టపరుస్తుండేవి. చిన్నా - పెద్ద, మంచి - మన్నన, పరస్పర ఆప్యాయతలు ప్రశాంత గ్రామజీవన దోహదాలు కదా.

రామస్వామిగారిది పెంకుటిల్లే అయినా విశాలమైన ఆవరణ. మండువా లోగిలి. పెద్ద పెద్ద అరుగులు. నున్నగా అలికిన నేల. తెల్లని సున్నపు గోడలతో ఇంటిముందు పచ్చని వాకిళ్ళు. తెల్లతామరలు పూసినట్లు రకరకాల రంగవల్లలతో తెలుగు సంస్కృతికి ప్రతీకగా, తెలుగు తల్లి ప్రాంగణంలా కనపడుతుంది. ప్రక్కనే పశువుల శాల. అదికూడా పెంకుల్లో కప్పబడి ఎడ్లను కట్టేయటానికి పెద్దపెద్ద కొయ్యలు బిగించి గడ్డివేయటానికి లోతైన గాడి. దాన్నిండా పచ్చగడ్డితో పశువుల వైభవాన్ని చాటుతోంది. ఎదురుగా గేదెల చావడి. ముఖ్యంగా ఆ ఎద్దుల తీరు తెన్నులే చూడాలి. శివుని వాహనం నందిశ్వరుణ్ణి తలపిస్తూ యముని మహిషంలా ఇంటికప్పు తాకుతూ, బలమైన శరీరాలు నున్నగా మెరుస్తుండగా అప్పుడే పందెంలో పాల్గొన్నట్లు బుసలు కొడ్తుంటాయి. సూది మొనల్లాంటి నిడివైన కొమ్ములను చూడగానే గుండె జలదరిస్తుంది. వాటిని రోజూ ప్రదర్శనలో పెట్టినట్లు ఎవరో ఒకళ్ళు చూసిపోతుంటారు.

80 ఎకరాల సుక్షేతం, కమ్మని పాడి, నిత్యసిరులతో వచ్చే పొయ్యేవారితో ఆ ఇంట్లో నిత్యకళ్యాణం పచ్చతోరణమే. ఇంటి ఇల్లాలు సాక్షాత్తూ మహాలక్ష్మి.

"లక్ష్మీ! ఏమే ఎక్కడెక్కావు? అరుగు దగ్గరకు రా"

"వస్తున్నానండీ"

"ఎంతసేపు త్వరగా రమ్మంటుంటే" అప్పటికే అరుగెక్కి నిల్చున్నారు రామస్వామి.

ఆయన భార్య మహాలక్ష్మమ్మ వంటింట్లోనుండి చేతులు తుడుచుకుంటూ బయటకొచ్చింది. క్రొక్కారు మెరుపుతీగకు బంగారు పూల పూచినట్లు పచ్చని దేహచ్ఛాయ. చందమామను ఆటపట్టిస్తున్న గుండ్రని ముఖం. పసుపు పూసుకున్న ముఖం మీద ఎర్రటి కుంకుమ బంతి పూలతోట మీద నుంచి ఉదయిస్తున్న సూర్యబింబాన్ని తలపిస్తోంది. నల్లని కాటుక కళ్ళు నీలికలువల్ని గుర్తుకు తెస్తున్నాయి. తాంబూలం లేకపోయినా ఎర్రగా పందిన పెదవుల మాటున చిరునవ్వు దాచుకుని మెల్లగా వచ్చి ఎదురుగా నిలబడింది. వాళ్ళ నాయనమ్మంత అందగత్తె ఆ ఊర్లోనే లేదని రామారావు చెప్పారు.

"ఏమే! మన ఎద్దులు ఎప్పుడు కొన్నాం. చెప్పు"

"ఏ ఎద్దులని చెప్పేదండీ. కర్రెద్దులా! ఎర్రెద్దులా. లేక ఆ మచ్చలయ్యా? నాకు గుర్తుండిచావదు. నా పనిపాడు చేయడానికి కాకపోతే, ఇప్పుడా ఈ మాటలు."

"నోరుమూసుకుని అడిగిందానికి సరిగా సమాధానం చెప్పడం నేర్చుకో."

కేసు కొంచెం జటిలమైందే అని గ్రహించిందా ఇల్లాలు.

"అవాండీ. మొన్ననేగా నాలుగొందలు పోసి కొన్నారు. పైగా ఈ రెండు నెలలనుండి ఎంత మేపుడు. ఇంట్లో పాలు చాలకపోయినా మరకా (రెండు శేర్లపాలు) పాలు వాటికే పోసివాళ్ళుగా" ఆమె మాటల్లో ఉక్రోశం స్పష్టంగా కనిపించింది.

"అయ్యో! నా పరువు బజార్లో పెట్టాయిగా. నేను తలెత్తుకోలేకపోయానంటేనమ్ము." అప్పటికి కొంచెం శాంతించారు.

"ఏం చేసినయ్యండీ"

"ఏం చెయ్యాలి, ఈ ఊళ్లో నా బండిని దాటి మరే బండీ ముందుకు వెళ్ళలేదు. నీకు తెలుసుగదా, ఇన్నేళ్ళకు ఆ కుదరవల్లాళ్ళ బండి నా బండిని దాటేసింది. ఇంతకంటే సిగ్గుమాలింది ఏముంది?"

"అందుకేనండి నేను మొత్తుకుంటు. ఆ ఎద్దుల పిచ్చి వదిలేయండని, వందలొందలు పోసి కొంటాం. పైగా వాటి తిండికి ఎంత ఖర్చు. కోడిమాంసం, గుడ్లు, పాలు, సారాసీసాలు, వులవలు. హమ్మో! ఎంత దుబారా. ఇట్లా మనం ఎంత నష్టపోతున్నామో, కొంచెం ఆలోచించండి. పిల్లలు పెళ్ళికెదుగుతున్నారు."

"నోరూసుకో. ఏదో మంచి సలహా చెబుతావని పిల్లిస్తే ఇదా నువ్వు చెప్పింది. అందుకే ఆడపెత్తనం పంబలదరువన్నారు. ఈ నందమూరోళ్ళు ఎప్పుడూ వెనకడుగేసేదే లేదు. అవికాకపోతే వాటి జేజెమ్మల్లాంటివి తెల్లారేసరికి కొంటాను. నా పౌరుషమేంటో చూపిస్తా. మీ అన్నయ్య తెగమిడిసిపడుతున్నాడు. ఈసారి చూడు" మీసం మెలేస్తూ అన్నారు.

"సరేలే సంబడం. మీరే చేసేదానికి నన్నడగటం ఎందుకు. ఈ జన్మకింతే. మీరు మారరు. నాకు బోలెడు పనుంది. నే వెళ్తున్నా."

"పో. పో నిన్ను పిలవడం నాదే బుద్ధి తక్కువ. మన రంగయ్య రాగానే నన్ను పిలుపు - భోషాణం మీద పడుకునుంటా."

"ఇంతకీ ఈ రోజే నా ప్రయాణం. రాత్రికి రొట్టెలు చెయ్యమంటారా పులిహోర చెయ్యమంటారా?"

"ఏదో నీ ఇష్టం వచ్చింది చెయ్యి. నన్ను విసిగించొద్దు" అరుగు మీద నుండి దిగి లోపలికెళ్ళారు.

ఆమె ముసిముసిగా నవ్వుకుంటూ వంటింట్లోకెళ్ళిపోయింది.

సహజంగానే ఆమె మంచి పాడగరి. ఆయన ఆమె భుజాల దాకా వస్తారు. ఆ న్యూనతాభావం వల్ల కోపం వచ్చినప్పుడల్లా అరుగెక్కి భార్యను అరుస్తుంటారు.

గుణవంతురాలవటం వల్ల ఆయనకు కోపం వచ్చినప్పుడల్లా అరుగు దగ్గరకొచ్చి ఆ నాలుగు తిట్లు తిని తలొంచుకుని వెళ్ళిపోయేది. రూపానికి తగిన గుణం. బంగారానికి తావి అబ్బినట్లు మహాలక్ష్మమ్మ దొడ్డయిల్లాలనిపించుకున్నది.

ఊరంతా సంబరం

"రండహా! అందరూ ఇనుకోండహా!"

డప్పుమోతతోపాటు కర్కశమైన గొంతు దూరాన్నుండి వినబడుతున్నది. పిల్లలంతా బిలబిలలాడుతూ కోడి పిల్లల్లా గుంపుగా పరుగెత్తారు. జారిపోతున్న లాగులను ఒక చేత్తోపైకి లాక్కుంటూ, ముక్కులను ఎగబీలుస్తూ తెల్లగా దుమ్ముకొట్టుకున్న కాళ్ళతో పరుగెడుతున్న వాళ్ళవెంట కొంతమంది యువకులు కూడా ఆసక్తిగా పరుగెత్తారు. చెరువునుండి కావిళ్ళతో నీళ్ళు మోసుకొస్తున్న మగాళ్ళు కూడా కుతూహలంతో నడకవేగం తగ్గించి చెవులు రిక్కిస్తున్నారు వీధి అరుగుల మీద కూర్చుని చుట్టలు కాలుస్తూ లోకాభిరామాయణం మాట్లాడుకుంటున్న వాళ్ళు కూడా మాటలాపేసి అటువైపు చూస్తున్నారు.

"ఏంటా వెంకయ్య! ఏంటదీ?" కళ్ళు కనపడని ముసలమ్మ కొడుకునడుగుతోంది.

"అబ్బు నీతో ఇదేనే చావు. ప్రతిదీ నీకే కావాల, అదేంటో దగ్గరకు రాం దే నేను మాత్రం ఏం చేప్పింది."

"అంతేరా ముసలోళ్ళం కదా. మాతో అన్నీ సావులే. ముసలాయన ఆయన దోవన ఆయన పొయ్యాడు నా సావుకు నన్నొదిలేసి."

"అబ్బబ్బు పొద్దున్నే నీ సణుగుడు మొదలయింది. అదేందో అక్కడికే యెళ్ళి ఇనొచ్చి చెప్పతాగాని ఇంక నోరు మూసుకోవే" కొడుకు విసురుగా బయటకెళ్ళిపోయాడు.

ముసలమ్మ నులక మంచం మీద కాళ్ళు బార్లచాపి కూర్చుని ఇంకా గొణుక్కుంటూనే ఉంది.

"ఇనుకోండహో! గొప్ప సోకైన పెదర్చనం. సోకు రామయ్య పెదర్చనం. కళ్ళున్నాళ్ళు సూడాల. సెవులున్నాళ్ళు ఇనాల పెదర్చన వంటి పెదర్చనవా మా గొప్ప పెదర్చనం. పిల్ల - పెద్ద - ముసలి - ముతక అందరూ రావాలహూ!"

"ఎంగా! ఏంటా అదీ."

"అదే బాబూ మనసోకు రామయ్య నాటకం ఏత్తా ఉండారు."

"నందమూరి అక్కయ్యగారింట్లో రోజూ పజ్జాలు ఇనపడున్నాయే ఆ నాటకవేనా?"

"ఏవో బాబూ! అదే అయ్యుంటుంది. అదేందో భారతంలో ద్రౌపది మానసంరచ్చనమంట"

"గొప్ప పెదర్చనం. ద్రౌపది మానసంరచ్చనం. మన సోకు బాబుగారేసే నాటకం."

"మనూళ్ళో నాటకం, నాటకం" అంటూ పిల్లలంతా ఒక్కసారి ఆనందంగా గంతులేసారు.

"పిల్ల పెద్ద యావన్నందికి నే సెప్పేదేందంటే ఈ పొద్దుసీకటి పడ్డాక మనూరు రచ్చబండ కాడ దేవుడులేని గుల్లో లయిటింగులు, గొప్ప తవలా, తొక్కుడు అరిమీణియం పెట్టె, మంచి ఏసాలతో మన సోకు రామయ్య బాబు ఆడే నాటకానికి అందరూ రావాలహో!" మళ్ళీ తప్పెట మోత.

నీళ్ళ కావిడి వాకిటి ముందు దించుతూ ఒక రైతడిగాడు. "ఏంటా! అయితే మీరంతా ఈ రోజు పనికి ఎగనామమేనా?"

"ఈ రోజు కూడా పనేంది బాబూ! ఆ బాబు శాన కష్టపడి మనూరోళ్ళకి నాటకం సెప్పి, ఈ రోజు ఏత్తావంటే పనేంది బాబూ. మీరు గూడ ఎల్లోడ్లు బాబూ."

"ఓర్నీ దుంపతెగా. రాత్రికి నాటకమైతే పగలు పనెందుకు మానుకోవాలా"

"అమ్మో మద్దానవే ఏసాలేసుకుంటారంట మేమూ సూడొద్దూ. గుడాడో - బెందరో యాడ్డించో రంగులు పూసేటోళ్ళత్తారంట."

"సర్వరే. నా పనెందుకు చెడగొడతావ్. నువ్వు పో."

ఆ రోజు ఊరంతా పండగలాగుంది. ఇంకా సినిమాలు తెలియని సమాజం. నాటకాలు, తోలు బొమ్మలాటలు అప్పటి వినోదాలు. గ్రామాల్లో నాటకాలు కూడా తక్కువనే చెప్పుకోవాలి. అక్కడక్కడా ఔత్సాహికులైన యువకులు పట్టణాల్లో జరిగే నాటకాలకు వెళ్ళి ఆ పద్యాలు, సంభాషణలు నేర్చుకుంటుండేవారు. ఇంకా ఉత్సాహం ఉన్నవాళ్ళు డైరెక్టర్లకి డబ్బిచ్చి పూర్తి నాటకం నేర్చుకునేవారు. రామయ్య కూడా ఈ కళపట్ల ఆకర్షితులయ్యారు. దానికి తోడు మంచి గొంతు.

నందమూరి రామస్వామి బంధువర్గంలో వారైన నందమూరి అక్కయ్యగారికి వీరు పెద్ద కుమారుడు. చిన్నప్పుడే తండ్రి పోవడం, ఇంటికి తానే పెద్దవడం, తమ్ముళ్ళు ఎదురు మాట్లాడకపోవడంతో చిన్నప్పటినుండీ జల్నా చేయడం అలవాటయింది. నాలుగూళ్ళూ తిరగడం కూడా ఉండడంతో వయస్సుతో పాటు లోకానుభవము, నాటకాల పిచ్చి రోజురోజుకూ పెరుగుతూ వచ్చాయి. ఆ గ్రామంలోనే వీరిదొక ప్రత్యేక తరహా పాత్రగా చెప్పుకోవచ్చు.

సహజంగా గ్రామల్లో రైతులు ముతక బట్టలు ధరించడం ఆనవాయితీ. రెండు ధోవతులు రెండు చొక్కాలు, పైపంచెలు - ఇవే సంవత్సరమంతా వాడుకునేవాళ్ళు. మహా వుంటే అదనంగా ఒక్క జత. అది కూడా ఎప్పుడన్నా బయట ఊళ్ళకు పోవాలన్నా, పెళ్ళిలాంటి శుభకార్యాలు వచ్చినా ఇంట్లో భోషాణంలో కానీ, సందుగు పెట్టెలో కానీ చిన్న అత్తరు సీసానో, మొగలిరేకులో వేసి ఉంచేవారు. అవి మాత్రమే తెల్లటి బట్టలు.

ఈ విధమైన ఒరవడిలో రామయ్య వేషధారణ అందరికీ ఆశ్చర్యమే. రోజూ పంచెకట్టి, తెల్లని చేతి గుండీల చొక్కా తొడిగి ఆ పైన ఇంగ్లీషు వాళ్ళ కోటు వేసుకుని జేబుకు గొలుసు గడియారాన్ని వేలాడదీసి, మధ్యపాపిట తీసిన జులపాల జుట్టుకు సంపెంగ నూనె రాసి పైన కోర తలపాగాతో పూలరంగడిలా కిరు చెప్పులతో నడుస్తుంటే ఇళ్ళల్లో నుండి ఆడవాళ్ళు కూడా తొంగి తొంగి చూసేవాళ్ళు పనీపాటా లేకుండా, బట్టనలగకుండా, క్రాపు చెదరకుండా షోకుగా తిరుగుతాడని ఊళ్ళో వాళ్ళు షోకురామయ్య అని పిలిచేవాళ్ళు.

వీరి తమ్ముళ్ళు సుబ్బయ్య, నాగయ్య పాలం పనులు చేసుకుంటుంటే వీరుమాత్రం కళారాధనంటూ డబ్బు ఖర్చుపెట్టుకు తిరిగేవాడు. పైగా వెంట ఎప్పుడూ వందిమాగధ బృందం. కూచిపూడి భాగవతులు, వీధి నాటకాల వాళ్ళు కళను ఉద్ధరించడానికి పుట్టిన శ్రీకృష్ణమూర్తివని పొగుడుతుంటే ఆయనకు కాళ్ళు నేలమీద ఆనేవికావు. ఒక భటాజును పోషిస్తూ పూర్తిగా తన వెంట తిప్పుకునేవాడు.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments